

Teodor Manea (coordonator)
Giulia Șologon

TRAFICUL DE FIINȚE UMANE ȘI EXPLOATAREA PERSOANELOR VULNERABILE

Aspecte de doctrină și practică judiciară

Editura
Hamangiu

3.2. Exploatarea unei persoane

Exploatarea unei persoane este prevăzută de art. 182 C. pen. – „prin exploatarea unei persoane se înțelege: a) supunerea la executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii, în mod forțat; b) ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire; c) obligarea la practicarea prostituției, la manifestări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice sau la alte forme de exploatare sexuală; d) obligarea la practicarea cerșetoriei; e) prelevarea de organe, țesuturi sau celule de origine umană, în mod ilegal”.

3.2.1. Supunerea la executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii în mod forțat

Supunerea la executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii în mod forțat presupune obligarea unei persoane să desfășoare o muncă sau să îndeplinească un serviciu împotriva voinței ei.

Interzicerea muncii forțate face obiectul Convențiilor internaționale^[1], al acquis-ului comunitar^[2] și al Codului penal prin prevederile art. 212 – „fapta de a supune o persoană, în alte cazuri decât cele

^[1] A se vedea Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate adoptate la New York la 15 noiembrie 2000, ratificată prin Legea nr. 565/2002, publicată în M. Of. nr. 813 din 8 noiembrie 2002; Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, ratificată prin Legea nr. 300/2006, publicată în M. Of. nr. 622 din 19 iulie 2006.

^[2] Decizia cadru a Consiliului 2002/629/JAI din 19 iulie 2002 privind combaterea traficului de ființe umane. Jurnalul Oficial L203, 01.08.2002 p. 1-4; Decizia Consiliului 2001/87/EC din 8 decembrie 2000 privind semnarea, în numele Uniunii Europene, a Convenției ONU împotriva crimei organizate transfrontaliere și a Protocoloalelor privind combaterea traficului de ființe umane, în special a traficului de femei și copii, și a contrabandei cu imigranți pe pământ, în aer și pe mare. Jurnalul Oficial L030, 01.02.2001 P44; Decizia Cadru a Consiliului European 2001/220/JHA privind poziția victimelor în procedura penală; Directiva Consiliului 2004/80/EC din 20 aprilie 2004 privind compensarea victimelor infracțiunilor; Convenția europeană privind compensarea victimelor infracțiunilor violente (Strasbourg, 24 noiembrie 1983); Recomandarea nr. R(85)11 privind poziția victimei în cadrul dreptului penal și al procedurii penale.

prevăzute de dispozițiile legale, la prestarea unei munci împotriva voinței sale sau la o muncă obligatorie se pedepsește cu închisoarea de la unu la 3 ani”.

Munca forțată este interzisă atât de instrumente normative cu caracter internațional, precum Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 105/1957 privind abolirea muncii forțate, Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 182/1999 privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor și acțiunea imediată în vederea eliminării lor, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (art. 4), cât și de reglementări naționale - Constituția României (art. 42), Codul muncii (art. 4), Codul penal (art. 212), astfel cum am menționat în cele anterioare.

Având în vedere că, potrivit art. 182 lit. a) C. pen., prin exploatarea unei persoane se înțelege „supunerea la executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii, în mod forțat”, în timp ce, anterior intrării în vigoare a noului Cod penal, noțiunea de exploatare corespunzătoare era definită la art. 2 din Legea nr. 678/2001 ca „executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii în mod forțat ori cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate”, s-a pus problema dezincriminării faptei, în varianta în care ar fi vorba despre încălcarea normelor legale. Printr-un recurs în casație, instanța supremă a stabilit că nu poate fi vorba despre dezincriminare atât timp cât subsistă caracterul forțat, dincolo de încălcarea normelor legale.

În literatura de specialitate, s-a reținut că supunerea la executarea unor munci sau îndeplinirea unor servicii în mod forțat este fapta prin care o persoană obligă o altă persoană la prestarea unor activități împotriva voinței sale în situații care exced limitelor permise de lege^[1].

De remarcat este și existența situațiilor în care, în pofida faptului că o persoană este obligată să desfășoare o anumită activitate, **nu poate fi reținută munca forțată**. În sensul acesta, potrivit art. 42 alin. (2) din Constituția României, nu constituie muncă forțată: „a) activitățile pentru îndeplinirea îndatoririlor militare, precum și cele desfășurate, potrivit legii, în locul acestora, din motive religioase sau de conștiință; b) munca unei persoane condamnate, prestată în condiții normale, în perioada de detenție sau de libertate condiționată; c) prestațiile impuse în situația

^[1] V. DONGOROZ, *Explicații teoretice ale codului penal român. Partea specială*, vol. III, Ed. Academiei Române, Ed. All Beck, București, 2003, p. 251.

creată de calamități ori de alt pericol, precum și cele care fac parte din obligațiile civile normale stabilite de lege”.

Articolul 4 alin. (3) C. muncii prevede faptul că, „nu constituie muncă forțată munca sau activitatea impusă de autoritățile publice: a) în temeiul legii privind serviciul militar obligatoriu; b) pentru îndeplinirea obligațiilor civice stabilite prin lege; c) în baza unei hotărâri judecătorești de condamnare, rămasă definitivă, în condițiile legii; d) în caz de forță majoră, respectiv în caz de război, catastrofe sau pericol de catastrofe precum: incendii, inundații, cutremure, epidemii sau epizootii violente, invazii de animale sau insecte și, în general, în toate circumstanțele care pun în pericol viața sau condițiile normale de existență ale ansamblului populației ori ale unei părți a acesteia”.

Potrivit art. 4 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, „Nimeni nu poate fi ținut în sclavie sau în condiții de aservire. Nimeni nu poate fi constrâns să execute o muncă forțată sau obligatorie. Nu se consideră «muncă forțată sau obligatorie» în sensul prezentului articol: a. orice muncă impusă în mod normal unei persoane supuse detenției în condițiile prevăzute de articolul 5 din prezenta Convenție sau pe durata libertății condiționate; b. orice serviciu cu caracter militar sau, în cazul celor care refuză serviciul militar din motive de conștiință în țările în care acest lucru este recunoscut ca legitim, un alt serviciu în locul serviciului militar obligatoriu; c. orice serviciu impus în situații de criză sau de calamități care amenință viața sau bunăstarea comunității; d. orice muncă sau serviciu care fac parte din obligațiile civice normale”.

În eventualitatea în care se urmărește obligarea unei persoane la executarea unei activități în condițiile prevăzute de actele normative mai sus-menționate, nu suntem în prezența infracțiunii de trafic de persoane.

Prin utilizarea unei diversități de tehnici coercitive, victimele traficului de persoane sunt constrânse prin violență, amenințări, șantaj, să presteze muncă ore îndelungate pentru salarii de un quantum infim, în condiții grele ori chiar de natură a le pune în pericol viața, integritatea corporală și psihică, în domeniul construcțiilor, alimentației, industriei hoteliere, în sere ori în aria serviciilor casnice (curățenie, îngrijirea unor persoane aflate la domiciliu)^[1].

[1] GH. MATEUȚ, V.E. PETRESCU, N. ȘTEFĂROI, E. ONU, A. DUBLEA, S. LUCA, D. IOVU, R.D. TĂRNICERIU, G.L. GAFTA, C. LUCA, R.A. PRUNĂ, *op. cit.*, p. 39.

Legiuitorul a trasat o **distincție clară între executarea unei munci și îndeplinirea de servicii**. Munca reprezintă o activitate conștientă a omului, desfășurată în vederea obținerii de bunuri sau servicii^[1]. Pe de altă parte, serviciul reprezintă o prestație sub formă de muncă, consultantță și alte activități nemateriale, concretizate în efecte utile care nu îmbracă, în general, o formă materială. Raportul stabilit între sfera serviciilor și cea a muncii este unul de la parte la întreg, drept pentru care apreciem că nu era absolut necesară executarea unei munci distinct de îndeplinirea unor servicii.

Victimele traficului de persoane pot fi exploatate atât prin muncă forțată, cât și prin supunerea la executarea unei munci sau îndeplinirea unor servicii cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate.

Prin conceptul „**condiții de muncă**” se înțelegea locația de desfășurare a muncii, timpul în care aceasta este prestată (dacă se desfășoară ziua sau noaptea), norma de muncă, numărul zilnic de ore lucrate, pauza de masă, repausul zilnic, repausul săptămânal.

În ceea ce privește „**salarizarea**” unei persoane, art. 159 C. muncii prevede la alin. (1) și (2): „Salariul reprezintă contraprestația muncii depuse de salariat în baza contractului individual de muncă. Pentru munca prestată în baza contractului individual de muncă fiecare salariat are dreptul la un salariu exprimat în bani”.

Vechea reglementare folosea noțiunea generică de „nerespectarea dispozițiilor legale privind condițiile de (...) salarizare”, fără a le particulariza, drept pentru care era avută în vedere orice condiție stabilită în sensul acesta.

În lumina noii reglementări, în majoritatea cazurilor în care se urmărește exploatarea prin supunerea la muncă forțată sau prestarea unor servicii împotriva voinței victimei, acesteia i se prezintă o poveste de succes, încurajată fiind de acceptarea propunerii de a pleca să lucreze în străinătate, ocazie cu care condițiile de muncă și de trai sunt la un nivel superior și apte a oferi confortul unei vieți mai bune. Odată ajunse la destinația cu pricina, victimele constată că au fost induse în eroare, nu li se încheie un contract de muncă, salariul nu este cel promis, condițiile de muncă nu sunt cele prezentate anterior de traficant, au un program de muncă ce presupune prestarea unei activități de dimineața până

[1] V. CORNESCU, *Introducere în economie*, Ed. Actami, București, 1997, p. 42.

seara, iar în cazul în care nu se conformează regimului impus, se exercită presiuni, amenințări sau chiar violențe fizice asupra acestora.

De exemplu, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut în jurisprudența sa^[1] următoarele: „Constituie trafic de persoane, recrutarea lor în vederea executării unor munci cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate, prin transportarea acestora în străinătate, neplata muncii, lipsirea de cazare și de hrană corespunzătoare, confiscarea pașapoartelor și abandonarea lor fără resurse”.

„Instanța a reținut că, la sfârșitul lunii iunie 2003, inculpatul B.V., aflându-se la munci agricole în Spania, a luat legătură telefonică cu fiul său, inculpatul B.C., comunicându-i că a găsit locuri de muncă în agricultură în Spania și cerându-i să recruteze persoane din țară în acest scop. Inculpatul B.C. a mers la domiciliul părților vătămate din Pogoa-
nele, cărora le-a comunicat că a găsit locuri de muncă, că va suporta el cheltuielile de transport, urmând să le oprească ulterior din banii câștigați la muncă în Spania. În același timp a luat legătura și cu părțile vătămate din Buzău, cărora le-a spus să se pregătească întrucât la sfârșitul lunii iunie urmează să plece la muncă în Spania.

La 7 iulie 2003, inculpatul B.C. a angajat un microbuz cu care, după ce inculpatul le-a luat pașapoartele și câte 500.000 de mii de lei, persoanele vătămate au fost transportate în Spania, unde au ajuns la 12 iulie 2003. Inculpații au transportat persoanele vătămate la o fermă situată la 10 km de localitatea în care-i găzduise, fiind anunțați totodată că vor lucra pe o plantație de legume, stabilindu-le norma și programul de lucru de la orele 6:00 până seara, cu o pauză de masă. Deși cu prilejul discuțiilor din țară li se promisese cazare, oamenii au dormit afară, sub cerul liber, iar hrana le-a fost pregătită din produse destinate animalelor de casă, oase de pui și de vită. După ce au terminat munca la această fermă, inculpații au încasat banii pentru munca prestată de persoanele vătămate, în jur de 4.500 euro și le-au mutat pe o altă plantație, unde au lucrat în jur de 9 zile, în aceleași condiții, banii fiind încasați tot de către inculpați. Când unul dintre oameni a cerut inculpatului B.V. să-i dea suma de 50 de euro, inculpatul a refuzat, motivând că nu și-a achitat cheltuielile de transport. Întrucât nu mai aveau de lucru, părțile vătămate au fost duse pe un teren situat lângă o pădure, în apropierea unui canal de

[1] I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 2680/23.04.2005.

irigații, în așteptarea unui nou loc de muncă. Aici condițiile de viață erau la limita existenței, iar hrana din ce în ce mai puțină. În cele din urmă persoanele vătămate au reușit să-și recupereze, pe ascuns, pașapoartele și să se întoarcă în țară^[1].

În jurisprudența sa^[2], Curtea de Apel București a reținut în sarcina inculpaților faptul că, „în perioada 2014-2015 au recrutat, transportat și adăpostit pe persoanele vătămate R.S., R.B., K.E., F.G., I.G., prin inducere în eroare, pe teritoriile României și Spaniei, în scopul exploatării lor prin supunerea la executarea unor munci în mod forțat și cu nerespectarea condițiilor legale.

În cursul lunii septembrie 2013, R.G. a luat cunoștință de la numitul I.G că inculpații G.F. și G.C., ambii din Fetești, caută persoane pentru a munci în Spania, în agricultură, la cules de citrice, în următoarele condiții: transportul, cazarea și hrana pe teritoriul Spaniei, asigurate gratuit; contracte de muncă încheiate legal și durata zilei de muncă de 8 ore; plata de 1,10 Euro pe fiecare lădiță culeasă. Socotind aceste condiții ca fiind avantajoase, R.G. le-a comunicat mai departe fiului său R.S., concubinei acestuia K.E, nepotului său R.B., aceleași condiții fiind aduse și la cunoștința unui consătean, numitul P.I.

În cursul aceleiași luni, R.G., R.S., K.E, R.B., P.I., precum și O.M. s-au întâlnit cu I.G. pe raza municipiului Fetești și au realizat cu toții deplasarea până în localitatea spaniolă Torevieja, unde au fost așteptați de inculpații G.C. și G.F. Cei doi inculpați au procedat la cazarea tuturor persoanelor sosite într-un apartament de trei camere, victimele fiind silite să își improvizeze așternuturi din lucruri găsite prin gunoaie, primind de la inculpați hrană la limita subzistenței.

După circa 7 zile, perioadă în care niciuna dintre persoanele vătămate nu a muncit, cei doi inculpați le-au transportat pe persoanele vătămate la o livadă, la cules de citrice, unde victimele au lucrat sub directa supraveghere a inculpaților timp de o lună, context în care persoanele vătămate au realizat că inculpații se aflau sub autoritatea unui alt „patron”. Persoanele vătămate au menționat că cei doi inculpați le-ar fi „oprit” banii cuveniți pentru munca efectuată, invocând acoperirea cheltuielilor de transport, cazare, hrană, contrar celor aflate de victime de la I.G.

[1] I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 2680/23.04.2005, www.scj.ro.

[2] C.A. București, s. a II-a pen., dec. nr. 904/A/2018, nepublicată.

Neavând altă alternativă, persoanele vătămate au continuat să muncească sub autoritatea inculpaților, la negru, pe parcursul primelor două decade ale lunii ianuarie 2015, prestând diverse munci în agricultură. În această perioadă, victimele au rămas cazate în aceleași condiții improprii, fiind chiar nevoite, datorită insuficienței hranei puse la dispoziție de inculpați, să caute de mâncare prin tomberoanele de gunoi”.

Instanța supremă a reținut într-o cauză^[1] că „fapta de a recruta, transporta, caza și primi persoane pentru a fi angajate în străinătate, în schimbul unor sume de bani, de către făptuitori care nu au calitatea de agenți de ocupare a forței de muncă în străinătate potrivit Legii nr. 156/2000, prin înșelăciune cu privire la condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate, în scopul exploatării lor prin executarea unei munci cu încălcarea normelor privind aceste condiții și fără încheierea unor contracte legale de muncă, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane.

Astfel, în anul 2004, inculpata D.E. și inculpatul G.M. s-au înțeles să coopereze pentru a duce la îndeplinire hotărârea luată în comun de a asigura recrutarea din România a persoanelor care doresc să lucreze în Italia, fără încheierea, în România, a unor contracte care să conțină oferte ferme de locuri de muncă și a unor contracte individuale de muncă încheiate cu angajatorii din Italia, încălcând, în acest mod, dispozițiile imperative cuprinse în legislația română, respectiv în Legea nr. 156/2000 privind protecția cetățenilor români care lucrează în străinătate și a dispozițiilor legislației italiene aplicabilă în domeniul imigrării. Altfel spus, inculpații au organizat activitatea de recrutare de muncitori români pentru a lucra „la negru” în Italia. Inculpații D.E. și G.M. au convenit ca racolarea muncitorilor români să se facă din România, de D.E. În înțelegere cu inculpatul G.M., inculpata D.E. le prezenta solicitanților condițiile de muncă din Italia, le promitea că angajatorul italian le va asigura un salariu lunar de 500 de euro – cu posibilități ulterioare de majorare – masă și cazare, precum și un program normal de lucru, cu o zi liberă săptămânal. Inculpata D.E. a solicitat și încasat de la fiecare persoană pe care o trimitea la muncă în Italia un comision cuprins între 50 și 100 de euro. Transportul în Italia, la Roma, era organizat de inculpata D.E. în cooperare cu inculpatul G.M., inculpata D.E. ocupându-se de îndrumarea părților vătămate să procure bilete de transport, să plătească asigurarea

[1] I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 3361/22.10.2008, www.scj.ro.

de sănătate, iar în Italia, la Roma, părțile vătămate erau așteptate de inculpatul G.M. Persoanele pentru care angajarea urma să se facă ulterior erau transportate de inculpat din Roma în localitatea S., unde acesta deținea un apartament special amenajat pentru găzduirea mai multor persoane. După ce inculpatul le găsea locuri de muncă, părțile vătămate, singure sau însoțite de acesta, se prezentau la angajator.

Instanța de fond a mai reținut că toate părțile vătămate audiate au relatat că a existat o discrepanță evidentă între condițiile privind salariul, felul muncii, programul de lucru, asigurarea cazării și a mesei descrise de inculpata D.E. și cele oferite de angajatorii italieni.

Văzând condițiile în care urmau să lucreze, majoritatea bărbaților repartizați să lucreze la diferite circuri și cele mai multe femei ce urmau să fie angajate ca îngrijitoare au refuzat aceste locuri de muncă sau au lucrat o perioadă scurtă de timp după care, luând legătura cu rudele din țară sau cu alți concetățeni aflați în Italia, au făcut rost de bani și s-au întors în țară.

În schimb, persoanele care nu au avut bani să se întoarcă în țară sau au dorit cu orice preț să lucreze în Italia au acceptat locurile de muncă oferite de inculpatul G.M. și au lucrat perioade de timp cuprinse între o lună și 3 luni.

Pentru activitatea desfășurată în Italia, constând în căutarea de locuri de muncă și plasarea la diferiți angajatori, inculpatul G.M. a pretins de la fiecare parte vătămată un comision de 350 de euro, pe care fiecare parte vătămată s-a angajat să-l plătească din salariu, după prima lună de muncă.

Prin acțiuni organizate, inculpații D.E. și G.M. au trimis la muncă în Italia, fără contracte de muncă, în perioada cuprinsă între luna noiembrie 2004 și începutul lunii septembrie 2005, un număr de 38 de persoane.

În România, independent de inculpata D.E., a exercitat acte de racolare și de trimitere la muncă în Italia și inculpatul I.I., colaborând cu inculpatul G.M., de la care primea instrucțiuni cu privire la numărul de persoane și meseriile cerute în Italia. La fel ca și inculpata D.E., inculpatul I.I. le-a promis femeilor că vor lucra ca menajere cu un salariu de 500 de euro pe lună, având masa și cazarea asigurată, iar bărbaților că vor fi angajați ca șoferi la circuri sau parcuri de distracție, cu suma de 500 de euro pe lună, program normal de muncă, masa și cazarea gratuite fiind suportate de angajatori.

Tribunalul a concluzionat că părțile vătămate au fost induse în eroare cu privire la salarizarea și condițiile de muncă din Italia și că inculpații au urmărit, în schimbul încasării unor comisioane, trimiterea acestora la muncă în Italia unde au fost obligate să lucreze „la negru”, în condiții inferioare celor promise în România, în scopul exploatării lor.

În fapt, în România, inculpații D.E. și I.I. nu au fost autorizați conform Legii nr. 156/2000 să îndeplinească atribuții de agenți de ocupare a forței de muncă pentru a desfășura activități de mediere a angajării cetățenilor români în străinătate, iar în Italia inculpatul G.M. nu s-a conformat Decretului Lege nr. 286/1998 privind imigrarea, în sensul că nu era autorizat să efectueze activități privind obținerea vizei de intrare în Italia a cetățenilor români pentru motive de muncă, obținerea permiselor de ședere pe motiv de muncă de la autoritățile italiene și nici nu era împuternicit să medieze cu angajatori italieni încheierea contractelor de muncă.

Instanța de fond a mai stabilit că din probele dosarului rezultă că inculpatul G.M. s-a ocupat cu recrutarea și angajarea părților vătămate pentru a lucra la angajatori italieni, fără încheierea unor contracte de muncă, iar activitatea de inducere în eroare a părților vătămate în scopul exploatării acestora este relevantă de faptul că, în Italia, inculpatul urma să facă angajări în locuri de muncă dificile, pentru care nu existau oferte de la muncitorii care doreau să se angajeze cu contracte de muncă încheiate cu respectarea legii.

Persoanele vătămate au luat cunoștință de condițiile grele de muncă oferite în Italia, numai în momentul în care inculpatul i-a trimis la angajatori.

În drept, faptele inculpaților G.M. și D.E. și, respectiv, ale inculpaților G.M. și I.I., de a recruta, transporta, caza și determina părțile vătămate să se angajeze în Italia, în condițiile ilegale și inferioare celor promise în România, prin înșelăciune, în scopul exploatării acestora, au fost considerate de tribunal ca întrunind elementele constitutive ale infracțiunilor continuate de trafic de persoane. Se urmărea, așadar exploatarea acestor persoane, în sensul trimiterii la muncă în Italia pentru executarea unor munci cu încălcarea normelor legale privind salarizarea, condițiile de muncă referitoare la durata programului de muncă, la activitățile efectiv executate, la cazarea și asigurarea hranei”.

Prin Decizia nr. 76/RC/26.02.2015, Înalta Curte de Casație și Justiție a dispus că, „în accepțiunea dispozițiilor art. 182 lit. a) C. pen., cu referire

la art. 210 C. pen. privind infracțiunea de trafic de persoane și art. 211 C. pen. privind infracțiunea de trafic de minori, prin exploatarea unei persoane se înțelege supunerea la executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii, în mod forțat. Supunerea unei persoane la executarea unei munci pentru o durată de aproximativ 12 ore/zi, în condiții grele, sub supraveghere continuă, contra sumei de circa 20 de euro pe săptămână, pe teritoriul unui stat străin, în condițiile în care documentele de călătorie ale persoanei sunt reținute de angajator, afectându-i libertatea de mișcare pe teritoriul statului străin și posibilitatea de a se întoarce în țară, întrunește cerințele exploatării unei persoane prin supunerea la executarea unei munci în mod forțat în sensul dispozițiilor art. 182 lit. a) C. pen. 2. Traficul de persoane sau traficul de minori, comis în scopul exploatării victimei prin supunerea la executarea unei munci în mod forțat, în condițiile anterior descrise, este prevăzut de legea penală în dispozițiile art. 210 C. pen. ori, după caz, în dispozițiile art. 211 C. pen., nefiind dezincriminat și, în consecință, recursul în casație întemeiat pe cazul reglementat în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen., cu motivarea că fapta nu e prevăzută de legea penală, este nefondat.

Deși se remarcă faptul că în definiția dată de art. 182 lit. a) C. pen., prin exploatare nu se mai înțelege și executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii „cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate”, aceasta nu echivalează cu intervenția unei legi de dezincriminare în cazurile în care scopul urmărit de făptuitor a fost acela de a supune o persoană la prestarea unei munci în mod forțat, în condiții de aservire (munca la care este supus având caracter injust, opresiv) pe care prestatorul muncii nu le-ar fi agreat în ipoteza în care ar fi avut deplină libertate de a-și exprima libertatea de voință”.

Prin Decizia nr. 76/RC din 26 februarie 2015, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că „executarea muncii s-a făcut în mod forțat, deoarece persoanelor vătămate le-au fost prezentate condiții de muncă și salariu care nu existau în realitate, fiindu-le ascuns faptul că documentele de călătorie urmau să le fie reținute de angajator, ceea ce s-a și întâmplat, motiv pentru care victimele au fost lipsite de libertatea de mișcare pe teritoriul statului ceh, neputându-se întoarce în țară și nici părăsi localitatea unde fuseseră duse să muncească, neavând posibilitatea de a realiza un contact direct cu locuitorii orașelor în care lucrau, din cauza necunoașterii limbii cehe, supravegherii continue exercitate asupra lor și

duratei, de peste 12 ore pe zi, în care erau obligate să lucreze în condiții grele. Totodată, pe parcursul șederii în Cehia, persoanele vătămate au fost cazate în condiții improprii, fiind nevoie să-și achite din resurse proprii cazarea și alimentația zilnică, necesară subsistenței. Or, având în vedere aceste aspecte, precum și împrejurarea că în schimbul fiecărei persoane vătămate astfel angajate, inculpații au primit suma de câte 125 de euro, faptele reținute în sarcina acestora reprezintă exploatarea unei persoane prin executarea unei munci în mod forțat. Traficul de persoane sau traficul de minori, comis în scopul exploatării victimei prin supunerea la executarea unei munci în mod forțat în condițiile anterior descrise, este prevăzut de legea penală în dispozițiile art. 210 Cod penal ori, după caz, în dispozițiile art. 211 Cod penal, nefiind dezincriminat”.

3.2.2. Ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire

Starea de sclavie, în opoziție cu starea de libertate, reprezintă subordonarea, dependența totală și necondiționată a unei persoane față de o altă persoană, în stăpânirea căreia se află și care exercită asupra ei prerogativele dreptului de proprietate, în sensul că o are în posesie, o folosește și poate oricând să o înstrăineze^[1]. Considerat un simplu obiect de proprietate și aflat la dispoziția și bunul plac al altei persoane, în condiții care exclud *de facto* existența unei stări de libertate, victima nu poate fi considerată subiect în dimensiunea relațiilor sociale^[2].

Prin prisma unor documente internaționale^[3], sclavia a fost abolită, însă Codul penal incriminează la art. 209 punerea sau ținerea unei persoane în stare de sclavie, precum și traficul de sclavi.

[1] GH. MATEUȚ, V. E. PETRESCU, N. ȘTEFĂROI, E. ONU, A. DUBLEA, S. LUCA, D. IOVU, R. D. TĂRNICERIU, G. L. GAFTA, C. LUCA, R. A. PRUNĂ, *op. cit.*, p. 55.

[2] V. DONGOROZ, *Explicații teoretice ale codului penal român. Partea specială*, vol. III, Ed. Academiei Române, Ed. All Beck, București, 2003, p. 281.

[3] A se vedea Convenția privind sclavia, semnată la Geneva la 25 septembrie 1926 și intrată în vigoare la 9 martie 1927, ratificată de România prin Decretul nr. 988/1931, publicat în B. Of. nr. 76 din 1 aprilie 1931; Convenția suplimentară din 6 septembrie 1956 cu privire la abolirea sclaviei, traficului de sclavi și a instituțiilor și practicilor similare sclaviei, ratificată de România prin Decretul nr. 375/1957.